

26.5.2024 1. helluntain jälkeinen sunnuntai, Kaikkien pyhien sunnuntai

Päivän epistola

”Uskon voimalla he kukistivat valtakuntia, pitivät yllä oikeutta ja pääsivät näkemään lupausten täyttymisen. He tukkivat leijonien kidat, sammuttivat roihuavan tulen ja välttivät miekaniskut. He olivat heikkoja, mutta he voimistuivat, heistä tuli väkeviä sotureita, he työnsivät takaisin vihollisen joukot. Jotkut naiset saivat kuolleet omaisensa elävinä takaisin. Monet kidutettiin hengiltä. He olivat torjuneet heille tarjotun vapautuksen, koska halusivat parempaan ylösnousemukseen. Toiset saivat osakseen pilkkaa ja ruoskaniskuja, jopa kahleet ja vankeuden. Heitä kivitettiin kuoliaaksi, heitä sahattiin kahtia ja surmattiin miekalla lyöden. He joutuivat kuljeksimaan lampaan- ja vuohennahat vaatteinaan, he kärsivät puutetta, heitä ahdistettiin ja piestiin. He olivat liian hyviä tähän maailmaan, ja niin heidän oli harhailtava autiomaassa ja vuorilla ja asuttava luolissa ja maakuopissa. Kaikista näistä on heidän uskonsa perusteella annettu kirjoituksissa hyvä todistus, mutta sitä, mikä on luvattu, he eivät vielä saaneet. Jumalalla oli näet meitä varten varattuna vielä parempaa, eivätkä he siksi voineet päästä täydellisyyteen ilman meitä. Kun siis ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi, pankkaamme pois kaikki mikä painaa ja synti, joka niin helposti kietoutuu meihin. Juoskaamme sinnikkäästi loppuun se kilpailu, joka on edessämme, katse suunnattuna Jeesukseen, uskomme perustajaan ja täydelliseksi tekijään. Edessään olleen ilon tähden hän häpeästä välittämättä kesti ristillä kärsimykset, ja nyt hän istuu Jumalan valtaistuimen oikealla puolella.” (Hepr. 11: 33 – 12: 2)

Heprealaiskirjeen kirjoittaja luettelee luvun 11 alusta alkaen erilaisia uskon esikuvia Vanhasta testamentista. Monia heistä hän mainitsee nimeltä. Tämän päivän tekstissä ei enää mainita nimiä. Emme tiedä, keitä he ovat. Yksi ryhmä voidaan todennäköisesti osoittaa tiettyyn historialliseen tilanteeseen. Teksti mainitsee kidutetut, pilkatut, ruoskitut, kivitetyt, kahtia sahatut ja miekalla surmatut, ahdistetut, piestyt, ne, jotka asuivat luolissa ja maakuopissa. He voivat olla makkabealaiskapinan jälkeen vainottuja israelilaisia (1. Makkabialaiskirja 1: 60 – 63, 2. Makk. 7: 1 – 42).

”Jumalalla oli näet meitä varten varattuna vielä parempaa, eivätkä he siksi voineet päästä täydellisyyteen ilman meitä.” Tämä lupaus täyttyi, kun Kristus oli suorittanut pelastavan työnsä loppuun asti.

”Kun siis ympärillämme on todistajia kokonainen pilvi” sisältää lainauksen kreikkalaisesta antiikin kirjallisuudesta. Pilvi tarkoittaa joukkoa. ”Juoskaamme sinnikkäästi loppuun se kilpailu” viittaa

urheilukilpailuun. Jokainen maaliin päässyt on voittaja. Tällaisia kuvauksia Uudessa testamentissa on useita. Esimerkiksi kirjoittaja nostaa Jeesuksen, joka ”kesti ristillä kärsimykset, ja nyt istuu Jumalan valtaistuimen oikealla puolella.”

Päivän evankeliumi

”Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen minäkin tunnustan omakseni Isäni edessä taivaissa. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, sen minäkin kiellän Isäni edessä taivaissa.” Joka rakastaa isäänsä tai äitiänsä enemmän kuin minua, ei kelpaa minulle, eikä se, joka rakastaa poikaansa tai tyttärensä enemmän kuin minua, kelpaa minulle. Joka ei ota ristiään ja seuraa minua, se ei kelpaa minulle.” ”Entä me?” kysyi silloin Pietari. ”Me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua. Mitä me siitä saamme?” Jeesus sanoi heille: ”Totisesti: kun Ihmisen Poika uuden maailman syntyessä istuutuu kirkkautensa valtaistuimelle, silloin tekin, jotka olette seuranneet minua, saatte istua kahdellatoista valtaistuimella ja hallita Israelin kahtatoista heimoa. Ja jokainen, joka minun nimeni tähden on luopunut talostaan, veljistään tai sisaristaan, isästään, äidistään tai lapsistaan tai pelloistaan, saa satakertaisesti takaisin ja perii iankaikkisen elämän. Mutta monet ensimmäiset tulevat olemaan viimeisiä ja viimeiset ensimmäisiä.” (Matt. 10: 32 – 33, 37 – 38, 19: 27 – 30)

Ensimmäiseksi on huomattava se, että tekstimme koostuu kolmesta eri kohdasta Matteuksen toimittamaa evankeliumia. Kaksi ensimmäistä ovat lähekkäisiä, samasta luvusta, mutta kolmas osa, se, joka alkaa Pietarin kysymyksestä, on eri luvusta. Jeesuksen vastaus linkittää asian kuitenkin alkuosan tekstiin.

Jeesuksen tunnustaminen, millä tämä teksti alkaa, löytyy hieman eri muodossa sekä Markukselta (Mark. 8: 38), että Luukkaalta (Luuk. 9: 26). Tekstin oleminen näissä kolmessa evankeliumissa kertoo tekstin merkityksestä, jota pidetään suurena. Todennäköisesti Markuksen tekstimuoto on lähimpänä alkuperäistä, Matteus on hieman muokannut tekstiä.

Meidän tuleva kohtalomme tulee siitä, miten me elämämme aikana suhtaudumme Jeesukseen. Me emme saa kieltää Häntä. Tämä tuntuu loogiselta, jos me kiellämme Herran, joka pelasti meidät, samalla me kiellämme pelastusteon itseltämme. Kannattaa myös huomata tässä yhteydessä, että tässä ei kehoiteta etsimään marttyyriutta vaikka se voi tulla ihmisen osaksi.

Kirkon opettajat kiinnittävät huomiota tekstin yksityiskohtiin, jotka antavat sille merkitystä. ”Joka

tunnustautuu minun omakseni” on eri asia kuin ”joka tunnustaa minut”. Se, joka tunnustautuu Kristuksen omaksi, on Kristuksessa, hän saa myös armon ylhäältä. Kieltämisen kohdalla muoto on: ”joka ihmisten edessä kieltää minut”. Silloin ihminen ei ole Kristuksessa eikä hänellä ole armoa. Uskominen pelkästään sydämessä ei riitä, tarvitaan ihmisen kieli tuomaan usko esille ja todistamaan Kristuksesta.

Myöskin seuraava kohta, oman perheen rakastaminen ja Kristuksen seuraaminen, on varhaista materiaalia ja löytyy hieman eri muodossa niin Markukselta (Mark. 8: 34 – 35, 10: 29 – 30) kuin Luukkaaltakin (14: 26 – 27, 18: 29). Tässä on kutsu radikaaliin opetuslapsena olemisen muotoon.

Uusimmassa käännöksessä Luukas 14: 26 käännös on muodossa ”ei ole valmis luopumaan” omaisistaan. Vanhemmassa käännöksessä, joka on tässä yhteydessä tarkempi, on ”eikä vihaa”. Luukkaan teksti tuntuu olevan hyvin ankarassa muodossa. Tässä kohtaa oikeampi käännös on ”rakastaa vähemmän”. Matteuksen käännös: ”rakastaa, enemmän kuin minua”, lienee lähimpänä totuutta. Todennäköisesti Q -lähteen teksti on ollut vaikeassa muodossa ja Luukas on ollut sille ankaran uskollinen. Vaikka Jeesuksen sanat tuntuisivat olevan perheitä vastaan, sitä Hänen opetuksensa ei ole (vrt. Matt. 15: 4 – 6).

Jeesuksen opetuslapsilleen esittämä vaatimus liittyy senaikaiseen tilanteeseen. Lähetystyön oli alettava heti ja voimakkaasti. Myös juutalainen perheajatus on toisenlainen. Niiden perheiden elämä, mistä joku lähti lähetystyöhön, jatkui ennallaan. Kuriositeettina voidaan mainita, että Pietarilla oli lähetysmatkoillaan mukana vaimonsa (1. Kor. 9: 5).

Perheen rakastamista teksti ei kiellä. Mutta se edellyttää opetuslapsilta valinnan tekemistä. Jumalan rakastaminen on tärkeintä. Samalla kun rakastamme Jumalaa, rakastamme myös läheisiämme.

Jeesus edellyttää, että otamme ristimme ja seuraamme Häntä. Varhaisessa kirkossa se saattoi merkitä todellista marttyyriutta. Meille se merkitsee Kristuksen opetuksen mukaista elämää. Jokaisella on oma ristinsä. Jumala on sen meille antanut. Meidän on otettava se risti (tehtävä), mikä meille on annettu, ei sitä, minkä itse haluaisimme ottaa.

Tekstin kolmannessa osassa Pietari kysyy Jeesukselta opetuslasten kohtaloa. Jeesus vastaa kahdella eri tavalla, ensin koskien kahdentoista lähimmän opetuslapsen kohtaloa ja sitten koskien kaikkia opetuslapsia.

”Uuden maailman syntyessä” tarkoittaa Jumalan valtakuntaa. ”Ihmisen Poika istuu kirkkautensa valtaistuimelle” kuvaa viimeistä tuomiota. ”Saatte istua kahdellatoista valtaistuimella ja hallita Israelin kahtatoista heimoa.” Tässä yhteydessä puhe on kahdestatoista opetuslapsista. Samasta asiasta Paavali kirjoitti korinttilaisille, mutta hänen mukaansa ”pyhät tulevat kerran olemaan maailman tuomareina” (1. Kor. 6: 2). Heimot eivät olleet enää olemassa siinä muodossa, kuin Vanha testamentti kuvaa, mutta viimeisinä aikoina Jeesus oli kokoava kansan, kuten profeetta Hesekiel ennusti (Hes. 47: 13). Hallinnon tuli tapahtua yhdessä, opetuslapsille ei uskottu yhtä heimoa.

Pietarin kysymyksessä ovat sanat ”seuranneet sinua”. Jeesuksen vastauksessa nämä sanat toistuvat. Kyse on seuraamisesta loppuun asti. Yksi opetuslapsista ei seuraa Häntä loppuun asti: Juudas Iskariot. Jeesuksen sanat hallitsemisesta eivät siis koske häntä.

Jeesus laajentaa opetustaan opetuslasten ryhmän ulkopuolelle. Niille, jotka ovat luopuneet omaisistaan tai omaisuudestaan Jeesuksen nimen tähden, luvataan iankaikkinen elämä. Sana satakertainen tarkoittaa ”hyvin paljon”. Entisen tilalle tulee uutta. Se on uusi suhde Jumalaan ja Hänen pyhiinsä, osallisuus taivasten valtakunnan iankaikkiseen elämään.

”Mutta monet ensimmäiset tulevat olemaan viimeisiä ja viimeiset ensimmäisiä” on varoitus, myös meille. Meidän on toimittava oikein, ettemme menetä paikkaamme taivasten valtakunnassa. Historiallisesti se on voinut tarkoittaa sitä, että Jumalan valitun kansan jäsenet, juutalaiset, eivät olekaan ensimmäisiä, vaan tilalle nousevat pakanat.